

MANUAL
PENTRU
CLASA
A V-A

Corint

Cristian Moroianu (coordonator)
Ioana Revnic
Iolanda Iacob
Isabella Ioniță

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Cuprins

UNIVERSUL MEU FAMILIAR

Cuvânt-înainte • Ghid de utilizare a manualului	6	<i>Redactare:</i> Redactarea unei narăjuni după un text multimodal	48
Competențe generale și competențe specifice.....	7	<i>Elemente de construcție a comunicării:</i> Verbul • Flexiunea verbului • Modul indicativ • Modul imperativ • Modul indicativ, timpul prezent • Modul indicativ, timpul imperfect • Modul indicativ, timpul perfect compus • Modul indicativ, timpul perfect simplu • Modul indicativ, timpul mai-mai-ca-perfect • Modul indicativ, timpul viitor.....	49
FAMILIA.....	8	<i>Cititul este bucurie:</i> Te cheamă Mitropolitul! de Nicolae Manolescu	58
Unitatea 1.....	8	Evaluare.....	59
<i>Lectură:</i> Narativul literar	9	 LUMI DE POVESTE	60
<i>Comunicare orală:</i> Roluri în comunicare	13	Unitatea 5.....	60
<i>Redactare:</i> Etapele scrierii • Părțile textului.....	14	<i>Lectură:</i> Narativul literar	61
<i>Elemente de construcție a comunicării:</i> Enunțul • Tipuri de enunțuri • Punctuația enunțului • Propoziția • Tipuri de propoziții	16	<i>Comunicare orală:</i> Elemente paraverbale și nonverbale, mărci ale personalității	64
<i>Cititul este bucurie:</i> Familiile ciudate.....	20	<i>Redactare:</i> Redactarea unei narăjuni ficționale	65
<i>Elemente de interculturalitate:</i> Familiile limbilor lumii	21	<i>Elemente de construcție a comunicării:</i> Timpuri simple • Timpuri compuse	66
 Unitatea 2.....	22	<i>Cititul este bucurie:</i> Micul Prinț de Antoine de Saint-Exupéry	68
<i>Lectură:</i> Narativul literar • Narativul nonliterar.....	23	<i>Elemente de interculturalitate:</i> Zilele săptămânii, zile de poveste	69
<i>Comunicare orală:</i> Reguli de acces la cuvânt.....	26	 Unitatea 6.....	70
<i>Redactare:</i> Relatarea unei experiențe personale	27	<i>Lectură:</i> Descriptivul nonliterar • Cuvinte-cheie • Temă • Plan de idei	71
<i>Elemente de construcție a comunicării:</i> Predicatul verbal • Subiectul exprimat (simplu și multiplu)	28	<i>Comunicare orală:</i> Prezentări simple pe o temă dată	74
<i>Cititul este bucurie:</i> Băiețel de Mihail Sadoveanu • Hronicul și cântecul vârstelor de Lucian Blaga.....	31	<i>Redactare:</i> Organizarea informației • Notițele	75
Evaluare	33	<i>Elemente de construcție a comunicării:</i> Substantivul comun și substantivul propriu • Posibilități combinatorii • Prepoziția • Categoria determinării: articolul (hotărât, nehotărât)	76
 ȘCOALA.....	34	<i>Cititul este bucurie:</i> Scrisoarea I de Mihai Eminescu	79
Unitatea 3.....	34	<i>Elemente de interculturalitate:</i> Mituri cosmogonice	80
<i>Lectură:</i> Planul simplu și planul dezvoltat de idei	35	Evaluare.....	81
<i>Comunicare orală:</i> Strategii de concepere și de înțelegere a textului oral	38		
<i>Redactare:</i> Redactarea unei compunerii după un plan	39		
<i>Elemente de construcție a comunicării:</i> Acordul subiectului cu predicatul • Atributul	40		
<i>Cititul este bucurie:</i> Povestea cărții	42		
<i>Elemente de interculturalitate:</i> O școală unică	43		
 Unitatea 4.....	44		
<i>Lectură:</i> Narativul în texte multimediale	45		
<i>Comunicare orală:</i> Elemente nonverbale și elemente paraverbale în comunicare	47		

PRIETENII Respect pentru oameni și cărți	82
Unitatea 7	83
<i>Lectură: Descriptivul literar • Comparația • Personificarea</i>	83
<i>Comunicare orală: Exprimarea adecvată a emoțiilor • Atitudini comunicative</i>	88
<i>Redactare: Descrierea unui prieten real sau imaginar • Producere de text descriptiv</i>	89
<i>Elemente de construcție a comunicării: Pronumele • Tipuri de pronume: pronumele personal, pronumele de politețe</i>	90
<i>Cititul este bucurie: Prieten imaginar</i>	92
<i>Elemente de interculturalitate: Prieteni legendari</i>	93
Unitatea 8	94
<i>Lectură: Descriptivul literar • Autoportretul</i>	95
<i>Comunicare orală: Descrierea unui obiect • Complimente • Invitații • Prezentări</i>	97
<i>Redactare: Autoportretul • Inserarea în texte a unor desene, grafice, fotografii, scheme</i>	98
<i>Elemente de construcție a comunicării: Adjectivul • Gradele de comparație</i>	100
<i>Cititul este bucurie: Îndrăgostește-te de Fabulafia!</i>	102
Evaluare	103
JOCURI ȘI JUCĂRII	104
Unitatea 9	104
<i>Lectură: Descriptivul literar • Locuri</i>	105
<i>Comunicare orală: Dialoguri între doi participanți • Regulile unui dialog constructiv</i>	109
<i>Redactare: Descrierea unui obiect real sau imaginar</i>	110
<i>Elemente de construcție a comunicării: Articol demonstrativ • Acordul adjecțivului cu substantivul</i>	111
<i>Cititul este bucurie: Evadare din biblioteca domnului Lemoncello de Chris Grabenstein</i>	114
<i>Elemente de interculturalitate: Jocuri și imaginea</i>	115
Unitatea 10	116
<i>Lectură: Descrierea în textul nonliterar</i>	117
<i>Comunicare orală: Strategii de ascultare activă</i>	120
<i>Redactare: Organizarea informației dintr-un text citit • Schemele</i>	121

<i>Elemente de construcție a comunicării: Numeralul • Numeralul cardinal • Numeralul ordinal</i>	123
<i>Cititul este bucurie: Paradisul lui Mimi și Tibi de Ioan Antoci</i>	127
Evaluare	129
LOCUL MEU NATAL	130
Unitatea 11	130
<i>Lectură: Textul explicativ</i>	131
<i>Comunicare orală: Acte de limbaj</i>	134
<i>Redactare: Descrierea unui loc</i>	135
<i>Elemente de construcție a comunicării: Alfabetul limbii române • Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic • Dicționarul • Articolul de dicționar • Tipuri de sunete: vocală; consoană; semivocală • Corespondența sunet-literă • Accentul (aplicativ)</i>	136
<i>Cititul este bucurie: Hronicul și cântecul vârstelor de Lucian Blaga • 9 Mai 1895 de Lucian Blaga</i>	141
<i>Elemente de interculturalitate: Din tainele scrisului</i>	143
Unitatea 12	144
<i>Lectură: Tipare textuale de structurare a ideilor</i>	145
<i>Comunicare orală: Prezentări simple, pe teme date</i>	148
<i>Redactare: Călătorie culturală prin România • Redactarea unei compuneri pe o temă dată</i>	149
<i>Elemente de construcție a comunicării: Vocabularul • Cuvântul și contextul • Forma și sensul cuvintelor • Categorii semantice: sinonime, antonime • Câmpul lexical • Variație stilistică • Limbă standard • Normă și abatere</i>	150
<i>Cititul este bucurie: Cum era Mihai Eminescu?</i>	154
Evaluare	155
Evaluare semestrul I	156
Evaluare semestrul al II-lea	157
Recapitulare finală	158
Recapitulare... altfel	159
Autoevaluare	160

DESCOPERĂ

- Spune primele trei cuvinte care îți vin în minte când auzi cuvântul *familie*.
- Enumera titlurile a trei povești sau cărți pe care le-ați citit sau despre care ai auzit vorbindu-se în familia ta.
- Descrie imaginea de mai sus, spunând și ce sentimente îți inspiră atmosfera din căminul celor doi copii.
- Precizează două asemănări și două deosebiri între camera copiilor și camera ta.
- Andu și Anda, cei doi copii din desen, obișnuiesc să citească, în fiecare seară, o poveste. Acesta este unul dintre lucrurile pe care le fac întotdeauna împreună. Povestește ce îți place tie să faci, alături de familia ta.
- Scrie un text de maximum cinci enunțuri, în care să îți prezinti propria familie.
- Amintește-ți ce ai învățat în clasa a IV-a la orele de istorie despre trecutul personal și alcătuiește și tu un arbore genealogic al familiei tale, asemănător cu acelea din manualul digital. Completează frunzele cu numele și gradele de rudenie dintre membrii familiei tale.

JOC

În familie, fiecare dintre noi are propriul mod de a-și exprima afecțiunea față de cei apropiati. Chiar și unele povești ale copilăriei vorbesc despre acest lucru. Enumera trei modalități prin care le împărtășești celor din familie dragostea ta.

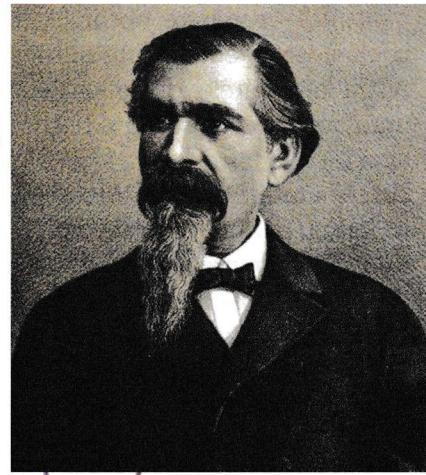

CITEȘTE!

Citește cu atenție textul următor și observă ce trăiri, ce emoții îți trezește.

Sarea în bucate

de Petre Ispirescu

A fost odată un împărat. Acest împărat avea trei fete.

Rămânând văduv, toată dragostea lui el și-o aruncase asupra fetelor. Ele mărindu-se și săzând sârghiuță ce punea părintele lor ca să le crească pre ele, să le învețe și să le păzească de orice răutăți și bântuieli, se sileau și ele din toată puterea lor ca să-l facă să uite măhnirea ce-l cuprinsese pentru moartea mumei lor.

Intr-o zi, ce-i vine împăratului, că numai întrebă pe fata cea mai mare:

- *Fata mea, cum mă iubești tu pe mine?*
- *Cum să te iubesc, tată? Iaca, eu te iubesc ca mierea, răsunse ea, după ce se gândi că, oare, ce lucru poate fi mai dulce pe lume. Atâtă o tăie capul pe dânsa, atâtă și vorbi.*
- *Să-mi trăiești, fata mea; să-mi facă Dumnezeu parte de tine!*

Și întrebând și pe fata cea mijlocie:

- *Dar tu, cum mă iubești pe mine, fata mea?*
- *Ca zahărul, tată. Atâtă o tăie și pe dânsa capul și atâtă răsunse.*
- *Să-ți dea Dumnezeu bine, fata mea! Să mă bucur de tine!*

Pasămite, fetele acestea erau lingușitoare și știau să-și arate iubirea către părintele lor mai mult decât o aveau. Împăratul se bucură că un lucru mare, când auzi de la fetele lui cele mai mari cât îl iubesc. El socoti că altfel de iubire nu poate să fie decât cea dulce ca mierea și ca zahărul. Și uitându-se și la fata cea mai mică, ce sta mai deosebită și cu sfială, o întrebă și pe dânsa:

- *Cum mă iubești tu, fata mea?*
- *Ca sarea în bucate, tată!* răsunse și ea cu fața senină, zâmbind cu dragoste firească și lăsându-și ochii în jos, de rușine că vorbi și ea. Ea se rușina, biet, săzând că tată-său o băgase și pe ea în seamă, ca o mai mică ce era.

[Împăratul se înfurie și o alungă pe fată de acasă. Aceasta **pribeghește** din sat în sat, până ce ajunge la curtea unui alt împărat. Acolo, mezina devine ajutoarea unei **chelărese**. Vestea despre **vrednicia** și smerenia ei ajunge la urechile împăratului, care dorește să o cunoască. Descoperindu-i calitățile, împăratul o îndrăgește ca pe copila ei, cu

Petre Ispirescu (1830–1887) a fost un editor, scriitor și culegător de folclor român. Îndrăgostit de creațiile populare românești, a cules multe basme, le-a povestit și le-a publicat în volumul *Legendele sau basmele românilor* (1872). Generații de părinți le-au citit copiilor basme din această carte: *Aleodor împărat, Prâslea cel voinic și merele de aur, Greuceanu și multe altele*.

ISTORIA CUVINTELOR

- *Știința care se ocupă cu studierea originii cuvintelor și a modului în care forma și sensurile acestora se modifică se numește **etimologie**.
- Cuvântul *basm* provine din termenul slav *basnū* care înseamnă „născocire, scornire”. Basmul este o creație literară populară sau cultă. Ideea centrală a unui basm este lupta dintre bine și rău. În această confruntare, binele triumfă.

VOCABULAR

- bântuiala** – supărare, necaz
- chelăreasă** – femeie care administrează alimentele de la curtea unui boier și care păstra și cheile cămării
- cuscru** – tatăl unuia dintre soții în raport cu părinții celuilalt soț
- duh** – (aici) minte, inteligență
- de viață (bună)** – de origine aleasă; nobil
- a pribegi** – a umbla din loc în loc, a hoinări
- sârguință** – strădanie, străduință, silință; hănicie, râvnă, zel
- a se sili** – a se strădui
- șea (șa)** – parte a harnășamentului care se pune pe spinarea calului și pe care stă călărețul
- vrednicie** – hănicie, îndemâna-re, pricepere

JOC

Emoții „la cald”

După încheierea primei lecturi a basmului *Sarea în bucate*, completează în caiet o schemă, pentru a-ți evidenția emoțiile stârnite de acesta. Folosește emoticoanele: ☺, ☻ sau ☻ (atitudine neutră) etc. Utilizează între unu și cinci emoticoane, pentru fiecare secvență. Motivează-ți, oral, evaluarea făcută.

Ce am simțit:

- la începutul lecturii:
- pe parcursul lecturii:
- la sfârșitul lecturii:

toate că avea un băiat, pe care îl iubea nespus. Într-o zi, fiul împăratului plecă la război, alături de tatăl lui. Feciorul se întoarce acasă rănit. Tânără slujnică îl îngrijește cu devotament, iar fiul împăratului se îndrăgostește de ea și o cere de soție. La nuntă este poftit și tatăl ei. Fata gătește singură pentru el și nu pune sare în mâncăruri. Nemulțumit de gustul acestora, împăratul își se plânge **cuscrului** său. Atunci, mireasa intervine și le povestește tuturor prin ce a trecut.]

– Eu am gătit bucatele pentru împăratul ce s-a supărat, și iată pentru ce am făcut-o: acest împărat este tată-meu. Noi eram trei surori în casa părintească. Tata ne-a întrebat într-o zi cum îl iubim noi. Surorile mele cele mari, una îi răspunse că îl iubește ca mierea, alta ca zahărul. Eu îi zisei că îl iubesc ca sarea în bucate. Așa am socotit eu că nu se poate mai multă iubire decât aceasta! Tata s-a supărat pe mine și m-a gonit din casă. Dumnezeu nu m-a lăsat să piei și, prin muncă, cinste și hănicie, am ajuns unde mă vedeți. Acum am vrut să dovedesc tărei că fără miere și fără zahăr poate omul să trăiască, dar fără sare nu, d-aia i-am gătit bucatele fără sare. Judecați dumneavoastră cu minte împărtăscă cine a avut dreptate.

Toți mesenii într-o glăsuire găsiră cu cale că pe nedrept a fost fata gonită din casa părintească. Atunci tatăl fetei mărturisi că n-a știut să prețuiască **duhul** fetei sale și și-a cerut iertăciune. Fata, și ea, i-a săruat mâna și și-a cerut și dansa iertăciune dacă fapta ei l-a supărat. Și se puseră pe o veselie și pe o petrecere de se duse vestea în lume. Tatăl fetei se vesela, nu se vesela, dar socrul știu că se vesela și se mândrea că a dobândit o așa noră, și **de viață bună**, și înțeleaptă, și harnică.

Și încălecai p-o **șea**, și v-o spusei d-voastră aşa.

Și încălecai p-o lingură scurtă, să trăiască cine ascultă.

Și mai încălecai p-un fus, să trăiască și cine a spus.

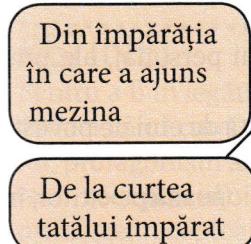
ȘTIAI? AFLĂ MAI MULTE!

Poți intra pe www.dexonline.ro, pentru a afla înțelesul altor cuvinte necunoscute din text. Site-ul www.dexonline.ro oferă pe internet informații extrase din mai multe dicționare ale limbii române.

DESCOPERĂ LUMEA TEXTULUI

- Răspunde la următoarele întrebări, după ce recitești textul.
 - De ce împăratul le creștea singur pe cele trei fete?
 - Ce face mezina, după ce este alungată de acasă?
 - Din ce motiv fata cea mică îi gătește împăratului, la nuntă, mâncarea fără sare?
 - Ce reacție au mesenii de la ospăț, după ce află povestea fetei?

- Completează „ciorchinele” de mai jos, adăugându-i oricâte „boabe” dorești..

3. Enumeră personajele!

Sarea în bucate
(loc, timp, per-
sonaje)

1. Când
se petrec
întâmplările?

2. Unde
se petrece
acțiunea?

- Enumeră însușirile fetei mici, aşa cum se deduc din text.
 ➤ Povestește basmul *Sarea în bucate*, completând textul de mai jos:
 Demult, trăia un împărat care avea trei fete. Într-o zi, el și-a întrebat fiicele ...
 Acestea i-au răspuns, pe rând, Nemulțumit de răspunsul mezinei,
 tatăl ... Fata a ajuns ... Acolo, ... La nuntă, ...
 În cele din urmă, ...

DESCOPERĂ LUMEA CUVINTELOR

- Transcrie din text cinci cuvinte care se referă la familie.
 ➤ Completează lista cu cel puțin cinci termeni cunoscuți de tine care indică grade de rudenie.

RETINE!

Modul de expunere prin care sunt redate întâmplări reale sau imagine se numește **narațiune**.

Textul în care sunt relatate fapte, evenimente, într-o desfășurare gradată, este **un text narativ**. Într-un text literar, autorul inventează propria lume, cu locuri și personaje imaginare, cu întâmplări aparte.

O narațiune literară are: **acțiune** (întrebarea *Ce se petrece în text?* te ajută să descoperi întâmplările), **personaje** (pe care le identifici răspunzând la întrebarea *Cine participă la întâmplările povestite?*) și **narrator** (povestitor).

Personajele literare, „actorii” acțiunii, se comportă și acționează după legi imaginate de autor.

Întâmplările unei povestiri sunt încadrate: în **timp** (poți afla indicii temporale răspunzând la întrebarea *Când se petrec întâmplările?*) și în **spațiu** (poți stabili reperele spațiale răspunzând la întrebarea *Unde se petrece acțiunea?*).

EXERSEAZĂ

- Apelând la experiența ta de lectură, completează tabelul alăturat, după ce l-ai copiat în caiet. Vei avea în vedere 3–5 texte narrative.

Narațiunea citită	Personajul principal	Ce face eroul?	Locul unde se petrece acțiunea	Timpul întâmplărilor

ISTORIA CUVINTELOR

Substantivul *narațiune* este de origine latină (*narratio*) și înseamnă „poveste, povestire, istorie, istorisire”.

DISCUTĂ

- Discută cu toți colegii tăi despre comportamentul împăratului față de fiica lui cea mică, aducând argumente pentru fiecare din următoarele ipoteze:
 - a) Împăratul reacționează exagerat, pentru că este orgolios (mândru, îngâmfat).
 - b) Copleșit de povara creșterii copilelor și de grijile împăratiei, tatăl nu are răbdare să se gândească atent la spusele fetei.
 - Explică, din punctul tău de vedere, ce înseamnă „a iubi pe cineva ca sarea-n bucate”.

PROIECT

Realizează în echipă cu alți colegi sau colege un proiect interdisciplinar cu titlul *Minunile sării*. Folosește informațiile dobândite la orele de geografie și de istorie. Poți căuta informații despre: beneficiile sării pentru organism; pericolele excesului de sare, în alimentație; utilizarea inedită a sării, în viața de zi cu zi; drumul sării – în vechime; „împărațiile sării” – salinele. Prezintă proiectul sub forma unui poster sau a unui colaj de fotografii și de texte, a unei prezentări în PowerPoint sau în Prezi, a unui film care să conțină diverse interviuri și imagini digitale etc.

- Folosindu-te de ceea ce ai aflat despre nărațiune, precum și de cunoștințele dobândite în clasele primare, alege doar afirmațiile pe care le consideri corecte. Citește-le colegilor.
 - a) Într-o nărațiune, se povestesc întâmplări.
 - b) Textul în care sunt descrise trăsăturile unui personaj, ale unui obiect, ale unui peisaj este un text narativ.
 - c) Lumea basmului este una imaginată, populată de eroi de poveste.
 - d) Eroii din *Sarea în bucate* sunt persoane reale.
 - e) Lectura basmului stârnește emoții, îl impresionează pe cititor, întrucât textul este literar.
 - f) Ca orice text informativ (nonliterar), *Sarea în bucate* oferă informații clare despre un aspect din realitate: rolul sării în alimentație.
- Argumentează selecția făcută la exercițiul anterior.
- Privește filmul despre piesa de teatru *Regele Lear* de William Shakespeare, existentă în manualul digital. Enumera asemănări și deosebiri între aceasta și *Sarea în bucate*, referindu-te la timpul și locul acțiunii, la personaje și la întâmplări.
- Precizează două valori morale pe care le respectă atât personajele din *Sarea în bucate*, cât și personajele din piesa de teatru *Regele Lear*.

ȘTIAI? AFLĂ MAI MULTE!

„Sarea este un element indispensabil vieții, fiind considerată încă din Antichitate un adevărat «dar al zeilor» [...]; treptat, devine un simbol al ospitalității, ieșirea cu pâine și sare înaintea unui musafir exprimând sentimentele cele mai sincere de respect și prietenie.” (Romulus Antonescu, *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești*)

Sarea era folosită și ca monedă de schimb, iar cuvântul *salariu* însemna, la origine, „plata soldaților în sare” (fiind derivat din latinele *sal*, *salis*, „sare”).

Salina Turda

DESCOPERĂ

- Citește pe roluri replicile subliniate cu caractere cursive în basmul *Sarea în bucate* (pagina 9).
- Numește personajele care au rolurile de vorbitor și de ascultător în dialogul de la exercițiul anterior.

REȚINE!

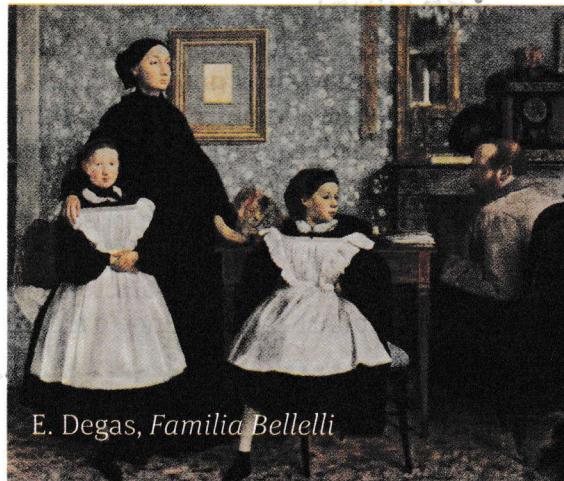
Pentru a fi în legătură unii cu ceilalți, oamenii comunică. Atunci când comunicarea se realizează prin intermediul limbajului, protagonistii sunt: **vorbitorul** (sau **emisatorul**) și **ascultătorul** (sau **receptorul**). **Vorbitorul** transmite un mesaj. **Ascultătorul** primește, receptează mesajul transmis de acesta. Pe parcursul comunicării, rolurile se schimbă. Oamenii transmit mesaje prin tonul și volumul vocii ori prin ritmul vorbirii; prin mimică, prin gesturi, prin mișările corpului. Pe lângă limbaj, există și alte modalități prin care oamenii își împărtășesc gândurile, trăirile, emoțiile sau prin care își transmit unii altora informații. Muzica, dansul, artele plastice reprezintă forme de comunicare.

EXERSEAZĂ

- Precizează cinci cuvinte sau expresii care au înțeles asemănător cu verbul a *comunica*.
- Imaginează-ți că îi iezi un scurt interviu mezinei împăratului din basmul *Sarea în bucate*. Scrie în caiet întrebările și răspunsurile, ghidându-te după sugestiile de răspunsuri prezentate mai jos.
 - ...?
 - Noi eram trei surori în casa părintească.
 - ...?
 - Tata ne-a întrebat într-o zi cum îl iubim noi. Surorile mele cele mai mari, una îi răspunse că îl iubește ca mierea, alta ca zahărul. Eu îi zisei că îl iubesc ca sarea în bucate. Așa am socotit eu că nu se poate mai multă iubire decât aceasta!
 - ...?
 - Tata s-a supărat pe mine și m-a gonit din casă. Dumnezeu nu m-a lăsat să piei și, prin muncă, cinstesc și hărnicie, am ajuns unde mă vedete;
 - Mulțumesc, prințesă!
- Numără de câte ori fiecare dintre cele două personaje a avut rol de vorbitor și de câte ori a devenit ascultător în timpul dialogului improvizat în exercițiul anterior.

DISCUTĂ

Descrie tabloul lui Edgard Degas (1834–1917), *Familia Bellelli*, reprobus alături. (Amintește-ți, de la orele de istorie și desen din clasa a IV-a, că, atunci când preziniți o imagine, trebuie să ai în vedere: numărul persoanelor înfățișate; vestimentația acestora; modul în care sunt înfățișate – în picioare sau așezate, singure sau în grup etc.; relațiile dintre ele; locul în care se află; momentul în care au fost surprinse etc. Culorile folosite de pictor, jocul de lumini și umbre sunt, firește, foarte importante.) Discută cu toți colegii tăi despre emoțiile pe care pictura îi le transmite.

E. Degas, *Familia Bellelli*

LUCREAZĂ ÎN ECHIPĂ

- În orice familie există persoane care au de împărtășit istorii aparte. Scrie un text de șapte-opt paragrafe, în care să redai povestea eroului din familia ta. Respectă etapele scrierii unui text!

- Realizează alături de colegii din clasa ta o publicație online cu titlul *Familii de poveste*, care să cuprindă toate poveștile despre eroii din familiile voastre.

Pentru ca munca voastră să fie eficientă, asumați-vă rolurile potrivite: editor de text, editor imagine, coordonator etc.

Orientativ, puteți consulta postările cu aceeași temă de pe site-ul www.bunatate.ro din secțiunea *Vorbe bune – Familii de poveste*.

REȚINE!

Există mai multe **etape ale scrierii unui text**:

- Alegerea subiectului:** descoperă subiecte în universul familiar.
- Generarea ideilor:** adună informații necesare.
- Planificarea:** selectează informații semnificative pentru tema ta; organizează informații și fă un plan de idei.
- Scrierea:** încadrează-te în subiect; respectă cele trei părți ale textului – *introducerea, cuprinsul, încheierea*; scrie corect; fii atent(ă) la așezarea textului în pagină și la evidențierea paragrafelor.
- Paragraful** este un pasaj al unei lucrări despărțit de restul textului printr-un alineat nou. Este un fragment (unitar), care cuprinde o anumită idee.

DESCOPERĂ

- În clasa a IV-a, la o oră de istorie în care s-a vorbit despre trecutul familiei, Ioana, o elevă de vîrstă ta, prietenă cu Anda și Andu, a avut de scris o compunere despre eroul familiei sale. Dacă tu ai avea de scris despre un erou al familiei tale, la cine ai apela, pentru a aduna informații? Numește trei persoane cu care ai sta de vorbă.
- Ioana a decis să scrie despre un străbunic. A formulat și câteva idei, pentru compunerea sa:

- Dulea Nicolae a trăit între anii 1906-1991.
- A luptat în al Doilea Război Mondial.
- A fost luat prizonier și a fost trimis la muncă în bazinul carbonifer Donbas (actuala Ucraina).
- În mină, a avut un accident.
- A fost salvat de către un medic german.
- A trăit mulți ani în zona Donbasului și a îndurat multe greutăți: frig, foamete...
- După opt ani de prizonierat, s-a întors în România continuându-și viața alături de familie.
- Admir curajul și rezistența bunicului meu.

- Aranjează ideile Ioanei în următorul tabel, după ce l-ai transcris în caiet.

Partea compunerii	Idei	Ce trebuie să conțină
Introducere		Loc, timp, unele personaje; „intrarea” în poveste
Cuprins		Întâmplări prezentate într-o ordine logică
Încheiere		Sfârșitul întâmplărilor, impresii, concluzii; „ieșirea” din poveste

EXERSEAZĂ

- În cele din urmă, Ioana a scris textul următor. Citește-l cu atenție, pentru a putea rezolva cerința exercițiului.

Supraviețitorul**Introducere**

Străbunicul, Dulea Nicolae, s-a născut în 1906, în Răzvad, județul Dâmbovița, și a murit în 1991. A avut trei copii: două fete și un băiat. Și-a făcut stagiu militar în Moldova și a luptat în al Doilea Război Mondial.

Cuprins

În 1941, a plecat în război alături de nemți, împotriva rușilor. La scurt timp, a fost luat prizonier de către ruși, în Basarabia, și a fost trimis la muncă în bazinul carbonifer Donbas (din Ucraina). Acolo existau mine foarte mari, cu galerii de câțiva kilometri. Într-o zi, s-a produs un accident de muncă, iar străbunicul și-a fracturat piciorul. Cum acesta s-a infectat, el era gata să moară, dar l-a salvat un medic german. În urma accidentului, nu a mai lucrat în mină și a fost trimis la colhoz (o cooperativă agricolă de producție din fostă Uniune Sovietică). Acolo, iarna era foarte frig și, ca să nu îi înghețe față, când ieșea afară, se ungea cu grăsimi.

Cât timp a fost prizonier, a suferit foarte mult de foame. Noroc că a lucrat la bucătărie unde, pe ascuns, se hrănea cu coji de cartofi și cu alte resturi de mâncare. Când nu mai rezistau, ceilalți mâncau pământ și mureau.

Prizonierii erau eliberați periodic. Străbunicul își aștepta rândul cu înfrigurare, căci era nerăbdător să se întoarcă și el în România, la ai lui. După opt ani de prizonierat, a plecat acasă cu trenul. Călătoria de întoarcere a durat trei săptămâni.

Când a ajuns acasă, vorbea foarte bine limba rusă. Din fericire, și-a reluat serviciul la CFR. Ultimii ani de viață și i-a petrecut alături de familie.

Mă gândesc la curajul străbunicului meu și îmi spun că eu nu aș fi în stare de o asemenea îndrăzneală, de atâtă rezistență în fața greutăților. Povestea lui de viață mi se pare interesantă și mă emoverează de fiecare dată când mi-o amintesc.

(Ioana Vicol, clasa a V-a, București)

După ce l-ai transcris în caiet, completează tabelul de mai jos cu informații despre textul scris de Ioana:

Părțile textului	Număr de paragrafe
Introducere	
Cuprins	
Încheiere	